

Vankilan sijasta sähköistä valvontaa Suomeen

5.12.2007 12:44 — Kalevi Nikulainen

Oikeusministeriön asettama työryhmä laajentaisi sähköisen valvonnan käyttöä seuraamusjärjestelmässä, ministeriö ilmoitti keskiviikkona..

Työryhmä ehdottaa uutta valvontarangaistusta, jossa tuomittu voisi suorittaa lyhyehkön vankeusrangaistuksensa kotonaan tai laitoshoidossa sähköisessä valvonnassa. Tuomitun liikkeitä seurattaisiin esim. matkapuhelimella tai jalkapannalla, joka on yhteydessä seurantalaitteeseen taikka näiden yhdistelmällä.

Tarkoituksena on työryhmän mukaan tarjota vankilan sijasta vaihtoehto, joka edistäisi tuomitun sosiaalista selviytymistä ja ehkäisisi uusien rikosten tekemistä. Valvontarangaistuksessa tuomittu voisi ehdotonta vankeutta paremmin säilyttää sosiaaliset suhteensa sekä mahdollisen työ- tai opiskelupaikkansa.

Rangaistus olisi mahdollinen silloin, kun yhdyskuntapalveluun tuomitsemiselle on este. Päätöksen tekisi tuomioistuin. Kyseessä olisi yhdyskuntapalvelua tuntuvampi rangaistus, koska tuomittu olisi jatkuvan tarkkailun alaisena.

Nykyisin sähköistä valvontaa käytetään vankien poistumislupien seurannassa ja valvotussa koevapaudessa, johon vanki voi päästä aikaisintaan kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapautumista.

Uusi valvontarangaistus suoritettaisiin kokonaan sähköisessä valvonnassa. Rangaistus voisi olla lyhimmillään 14 vuorokautta ja enintään neljä kuukautta. Ehdonalaiseen vapauteen pääsisi samoin edellytyksin kuin ehdottomasta vankeusrangaistuksesta.

Rangaistusta varten laadittaisiin toimeenpanosuunnitelma, jossa tuomitulle määrättäisiin olinpaikka ja 10-40 viikkotuntia käsittävä toimintavelvoite. Tuomittu saisi poistua kotoaan vain työtä, opiskelua, tapaamisia tai muuta toimintakykyä edistävää toimintaa, kuten kuntoutusta tai säännöllistä liikuntaharrastusta varten.

Päihdeettömyyttä valvottaisiin virtsa-, sylki- ja puhalluskokein ja ennalta ilmoittamattomilla valvontakäynneillä kotona. Päihderikkomusta seuraisi välittömästi rangaistuksen muuntaminen vankeudeksi. Valvontakäyntejä voitaisiin tehdä myös työ- ja opiskelupaikalle. Tärkeänä työryhmä pitää, että valvontaan sisältyisi myös henkilökohtaista tukea.

Työryhmä esittää, että rangaistus olisi kokeiluluontoinen vähintään ensimmäiset kolme vuotta. Rangaistus edellyttäisi aina rikoksentehtäjän ja täysi-ikäisten samassa taloudessa asuvien suostumusta. Valvottavan soveltuvuus arvioitaisiin kattavasti muun muassa tutustumalla hänen asuinoloihinsa ja päihdeiden käyttöön.

Työryhmän arvion mukaan valvontarangaistukseen voitaisiin tuomita vuosittain noin tuhat ihmistä, joista pääosa olisi rattijuopumukseen syyllistyneitä. Valvottavia olisi noin 100-110 henkeä päivässä. Koska vankiluku vähenisi samalla määrällä, vankiloiden ahtaus ja tarve lisärakentamiselle vähenisi.

Sähköisen valvonnan vuosikustannukset olisivat alustavien laskelmien mukaan noin kaksi miljoonaa euroa, josta suurin erä olisi valvojien palkkaus. Yhtä valvottua kohden kustannus olisi 47 euroa päivässä, kun rangaistus vankilassa tilojen vuokratukustannuksineen maksaa 137 euroa vankia kohden. Vuosittain säästöä kertyisi kolme miljoonaa euroa. Hyödyt olisivat tätäkin suuremmat, jos tuomittu pääsee irti rikos- ja päihdekierteestään.

Ruotsissa elektronisia valvontarangaistuksia on käytetty vuodesta 1994 lähtien, ja siellä sähköisen valvonnan on äskettäin julkaistun tutkimuksen mukaan todettu vähentäneen rikoksen uusimisriskiä. Tämä selittyy osin kuitenkin sillä, että Ruotsissa valvontaan sisältyy myös paljon kriminaalihuollon tukitoimia.

Työryhmä ehdottaa lisäksi, että teknisillä menetelmillä valvottaisiin kaikkia matkustuskieltoja. Tällöin epäilty voitaisiin asettaa matkustuskieltoon nykyistä useammin pidättämisen tai vangitsemisen sijasta. Työryhmän mielestä etenkin alle 18-vuotiaille tätä vaihtoehtoa tulisi harkita vapaudenmenetyksen sijasta.

<http://www.digitoday.fi/yhteiskunta/2007/12/05/vankilan-sijasta-sahkoista-valvontaa-suomeen/200730935/66>